

Травматичні ушкодження нервової системи

Бігемісферні бойові вогнепальні черепно-мозкові поранення: аналіз літератури та власних спостережень

Сірко А.Г.^{1,2}, Дзяк Л.А.², Зорін М.О.²

¹ Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова, Дніпро, Україна

² Дніпропетровська медична академія МОЗ України, Дніпро, Україна

Вступ. Бігемісферна траєкторія раничого снаряду – це та, яка перетинає серединні структури головного мозку та впливає як на праву, так і на ліву його півкулі. Розрізняють латеральні (біфронтальні чи біокципітальні) та центральні (трансвентрикулярні) бігемісферні вогнепальні поранення (БВП). БВП часто відносять до смертельних видів поранень, які закінчуються летальним наслідком ще на полі бою.

Мета. Дослідити хірургічні підходи та проаналізувати результати лікування поранених з БВП, що отримані в бойових умовах.

Матеріали і методи. Проведено аналіз англomовних літературних джерел в мережі PubMed, що стосувались запиту «бігемісферних вогнепальних поранень». Були включені лише дослідження, які мали повну інформацію про етіологію, характер поранення, проведення обстеження та лікування.

Крім того проведено аналіз обстеження та лікування 241 пораненого з бойовими вогнепальними черепно-мозковими пораненнями (ВЧМП) за п'ятирічний період, які перебували на лікуванні в КЗ «Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова». Поранення були отримані в ході локального збройного конфлікту на сході України в 2014-2019 роках.

Результати. Було ідентифіковано 10 досліджень, що стосувались БВП у дорослих. За рівнем доказовості: III рівень мало 1 дослідження, IV рівень – 8, V рівень – 1 дослідження. Частота БВП в загальній структурі проникаючих поранень коливалась від 14 до 60%. Загальна летальність при проникаючих пораненнях становила в середньому 62% (38-75%). БВП мали найвищий рівень смертності. Летальність в середньому становила 82% (діапазон від 68 до 96%).

У власній серії клінічних спостережень серед 121 пораненого з проникаючими ВЧМП було ідентифіковано 14 (11,6%) поранених з БВП. Летальність серед поранених з проникаючими ВЧМП становила 20,7% (померло 25 із 121 пораненого). Серед поранених з БВП померло 6 з 14 хворих. Післяопераційна летальність склала 42,9%.

Висновки:

1. Бігемісферні вогнепальні поранення мають найвищі показники смертності серед всіх проникаючих ВЧМП.
2. Проходження раничого снаряду через структури середньої лінії, такі як проміжний та середній мозок, значно підвищують показники летальності.
3. Бойові БВП мають кращі результати лікування у порівнянні з результатами лікування цивільних поранених.
4. Агресивний хірургічний підхід в лікуванні поранених з БВП з оцінкою за шкалою коми Глазго в 5 балів та вище покращує результати лікування у порівнянні з неоперативним лікуванням.

Keywords: черепно-мозкові поранення; вогнепальні поранення; бігемісферні поранення; летальність; результати лікування